

Amintiri despre Petre Brâncuși

Pe profesorul Petre Brâncuși l-am cunoscut în anii '60 ai veacului trecut, pe când eram student la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” (actuala Universitate Națională de Muzică). Titularul orelor de Istoria muzicii românești a fost la un moment dat indisponibil și maestrul Brâncuși l-a supliniț; mi-a apărut drept un cadru didactic bine pregătit și întrucâtva diferit de ceilalți profesori.

Peste câțiva ani deveneam angajat al Societății Române de Radiodifuziune (pe atunci instituția din strada Nufierilor adică General Berthelot de astăzi, era îngemănată cu „sora” ei din Calea Dorobanți și se numea Radioteleviziunea Română). Aici conducătorul Redacției Muzicale era Petre Brâncuși. Un om cu o extraordinară putere de muncă, prezent la serviciu de la ora 7 dimineața până pe înserat. Cu prețul miilor sale de ore de neodihnă, era preocupat să controleze integral activitățile din subordinea sa, să asculte, să contravizeze personal toate emisiunile, să nu-i scape nimic necunoscut și neobservat. Altfel spus, o mână de fier.

Recunoscuta sa asprime era însă compensată de spiritul de dreptate, ca și de faptul că în raporturile cu mai marii culturii și politicii își apăra fără excepție subalternii, când era

cazul preluând asupra sa vina. Disciplina muncii era în acest fel asigurată și... cum să spun, liber consimțită. Potrivit dicționarului „frica păzește pepenii”, preferai să te străduiești a face totul ca la carte, decât să fii chemat la etajul VI și bruftuluit. Privirea de oțel a ochilor săi negri ca abanosul te scana în interior ca niște raze laser. Rareori ridica tonul - dar nici nu era nevoie, întrucât recunoșteai singur că ai greșit și că el are dreptate. Mi-amintesc că aveam câteva colege mai slabe de înțel, care atunci când erau chemate la șef și criticate, izbucneau în lacrimi. O atare atitudine îl enerva mai tare pe director și atunci izbucnea: „Ce faci, plângi? leși afară!”

Petre Brâncuși a fost un conducător foarte ferm cu replici tăioase și uitătură săgetătoare dar nu-mi amintesc să fi făcut cuiva vreun rău efectiv, nu se deda la penalizări, rezolva totul pe seama verbului critic, constructiv. Aprecia oamenii de valoare, demni și siguri de ei. Se înțelegea bine cu adjunctul său, Vasile Donose care la nevoie se manifesta ca un paravan pentru subalternii căzuți în greșeală. Cu șeful meu de la Serviciul Creație și repertoriu, compozitorul Nicolae Beloiu, un om sofisticat și destul de gomos, se purta mai cu mânuși, nedorind să-l jignească în vreun fel. Dintre dirijorii celor câteva ansambluri muzicale ale Radiodifuziunii, i-a tratat întotdeauna cu deferență pe Sile Dinicu, Carol Litvin. Dar mai ales cu Emanuel Elenescu („Johnny” cum îl numeam noi, cei apropiați de dânsul) a avut o relație specială. Mai vârstnicul Johnny Elenescu poseda o imensă experiență de viață, un extraordinar simț al umorului și o incontestabilă competență muzicală, calități care impuneau oricui. Puteai să fii cel mai

sobru om din lume, bătrânului dirijor nu-i puteai rezista. Cu deosebire în turneele peste hotare, Emanuel Elenescu avea grijă de Petre Brâncuși ca de propriul său fiu, fiindcă pur și simplu, ținea la el.

Nu datorită faptului că mă consider un ins neînfricat ci mai curând un spirit marcat de libertatea de concepție și acțiune proprie jazz-ului, m-am înțeles destul de bine cu domnul Petre Brâncuși. Practic vorbind, nu am avut mai deloc conflicte, cu o singură, relevabilă excepție. Am fost dintotdeauna un întârziat, un certat cu punctualitatea, un noctambul care a avut dificultăți în privința ajungerii la serviciu dimineața. Disperată, secretara șefului meu direct mă căuta cu telefonul acasă pe la ora 9 sau 10: „Vino repede, te-a căutat tovarășul Brâncuși!”. Azi așa, mâine tot așa, până când, după vreo săptămână, Petre Brâncuși m-a chemat la raport.

- „Astăzi la ce oră ai venit la serviciu, Lungu?”

- „La ora 6 dimineața” i-am răspuns eu, fără să mă emoționez deloc.

Mirat peste măsură, mi-a spus că m-a căutat prin intermediul secretarei, fără să mă găsească.

Am replicat cu convingere că atunci când am fost chemat din birou, eram de fapt la bibliotecă, atunci când m-au căutat la bibliotecă eu eram la discotecă iar când au întrebat la discotecă, eu aveam treabă la fonotecă... Probabil amuzat în sinea sa, domnul director a renunțat de atunci să mă mai caute dimineața. Vorba domnului Vasile Donose: „E adevărat că Lungu nu vine la ora 8 la birou, dar nici nu pleacă la ora 4 și jumătate, îl prinde amurgul la muncă”.

Cu bune și rele, îl rememorez pe muzicologul și directorul Petre Brâncuși ca pe un om de caracter, extrem de serios, echilibrat și de o mare vitalitate. Grație modalităților sale de a coordona colectivul, ei bine, în perioada în care a dirigit destinele Redacției Muzicale nu am avut parte de „cutremure”, mari conflicte de muncă, probleme deosebite. Când era obligat să răspundă în fața mai marilor epocii, stăpânea fără echivoc situația, întrucât chiar știa totul pe dinafară. Fiind un personaj de bună credință, consider că nici un partener cu adevărat sincer nu a avut ceva a-i reproșa.

FLORIAN LUNGU

Amintiri despre Petre Brâncuși

Cu mai multe decenii în urmă, băteam la porțile conservatorului bucureștean, ca atâția alți tineri, talentați, plini de elanuri și planuri, dar și de candoare; parcă ușor șovăielnici, temători în fața întâlnirii cu personalitățile de seamă ale Culturii românești care slujeau aici. Voi enumera doar câțiva compozitori-pedagogi din acea perioadă: Ștefan Niculescu, Anatol Vieru, Tiberiu Olah, Alexandru Pașcanu, Miriam Marbe, Aurel Stroe (așa-numita „generație de aur”). Pentru cei care astăzi umplu cu entuziasm și energie sălile prestigioasei instituții, imaginea de atunci poate părea bizară: culoarele și sălile de clasă păreau imense, goale și reci, mult mai

impunătoare decât în realitate, datorită numărului foarte mic de studenți (în 1986, de exemplu, erau puțin peste 100 de studenți în toți anii, la ambele facultăți, la cursurile de zi și aproximativ 300 de cadre didactice). La întâlnirea cu unul dintre profesorii de atunci, studenții, se apropiau de ziduri, saluându-l plini de respect și venerație. Departele de mine gândul de a desconsidera actualii pedagogi ai Universității Naționale de Muzică de astăzi. Eu deapăn doar câteva amintiri din tinerețe, încercând să pun în lumină întâlnirea mea cu unul dintre muzicologii noștri de frunte, profesorul universitar doctor Petre Brâncuși.

La primul contact, Maeștrii de atunci păreau sobri, reci, enigmatici, o atitudine care pe noi - bieți învățăcei, de-abia ieșiți din adolescență - ne cam speria. O relație mult mai caldă aveam însă cu mai tinerii asistenți care slujesc sunt acum profesorii universitari doctori Dan Buciu sau Grigore Constantinescu. Alte figuri dragi au dispărut, fie au luat drumul exilului, ca Harry Muller, fie au trecut în neființă ca regretablele Anca Râpeanu sau Liana Alexandra. Cu timpul însă, rememorând acele clipe, am realizat că în fapt ei toți ne priveau cu multă dragoste și grijă. Eram doar așa de puțini, cei meniți să ducem mai departe făclia Muzicii românești, încât relația era de-a dreptul personală, filială. Era însă dragostea părintelui care „nu își sărută copilul decât în somn”, trădată doar arare ori de câte o șagalnică sclipire în priviri. Alteori, manifestarea iubirii lor filiale nici nu o conștientizam și în acest sens, primul meu contact cu Profesorul universitar doctor Petre Brâncuși este semnificativă.

La vremea aceea, serviciul militar era obligatoriu și cei care urmau cursurile Facultății teoretice (Muzică, Compoziție și Muzicologie), trebuiau să-l satisfacă imediat după admitere. În 1982 însă, o surprinzătoare decizie de partid, a trecut o parte din specializările studiate la Conservator exclusiv la seară. Erau vizate Facultățile teoretice, Muzică (Pedagogie muzicală), Compoziție și Muzicologie, dar și Canto din cadrul Facultății de interpretare, inclusiv noi, cei ce veneam din armată și ne știam „studenți la zi”. La acea vreme, Rector al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” și Președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (funcțiile fiind cumulate) era chiar Profesorul universitar doctor Petre Brâncuși. Vă imaginați indignarea compozitorilor și pedagogilor noștri muzicali la aflarea acestei vești, motivată de economii în condițiile „calității de excepție a formațiilor muzicale de amatori, a căror valoare fusese revelată de Festivalul Național *Cântarea României*”. Vă imaginați, de asemenea, presiunile politice la care erau supuși conducătorii acestor instituții, care trebuiau să îmbrățișeze „cu bucurie” și să pună în practică aceste decizii aberante și neproductive (mai ales în condițiile unor planuri de școlarizare ridicole de câteva zeci de studenți pe țară). Nimeni nu îndrăznea să se opună; în caz contrar, își pierdea pâinea.

Ei bine, în aceste condiții, singura instituție de învățământ din țară care a păstrat secția de Compoziție-Muzicologie (adică cinci studenți pe an, serie și grupă) la cursuri de zi a fost Conservatorul bucureștean și pentru aceasta trebuie să-i mulțumim fermității și curajului profesorului universitar doctor

Petre Brâncuși. Domnia sa, ca și rectorul care i-a urmat în 1982, profesorul universitar Nicolae Călinoiu, s-au opus, periclitându-și funcția și cariera universitară, apărându-ne pe noi, tinerele vârstare ale muzicii românești care, cu naivitate, ignoram totul.

Permiteți-mi să continui depănarea câtorva amintiri personale despre profesorul Petre Brâncuși. Domnia sa gira cursurile despre Clasicism și respectiv, cel de Istoria Muzicii Românești, pe care le studiam în anii doi și patru, conform programei de atunci. Cursurile se desfășurau cu precizie matematică, în fiecare miercuri dimineață, începând cu ora 8 într-o amplă sală din Corpul A al Conservatorului. Grupa noastră număra cinci studenți, răspândiți în sala care putea găzdui lejer de 15-20 ori mai mulți. Profesorul ne vorbea cu voce măsurată, calmă, aproape șoptită, generând o stare hipnotică. Noi, notam înfrigați, conștiincioși, cu teama de a nu pierde nimic, pentru că nu exista curs tipărit-litografiat. Rareori, Domnia sa își permitea câte o observație personală, de obicei pentru a ne invita (sugera) să mergem la spectacolele Operei Române, ale căror destine le preluase ca director, după 1982. Una dintre deciziile sale prevedea ca noi, studenți ai conservatorului, să putem intra gratuit la toate spectacolele.

Trebuie să vă mărturisesc că atunci am văzut cam toate spectacolele din Stagiunea Operei, a fost o infuzie de operă de care îmi amintesc cu drag și azi. Eram adevărați bureți care absorbeau muzică prin toți porii. De fiecare dată, între acte, ne întâlneam în foaier cu profesorul Brâncuși. Era tot sobru dar parcă schița o părere de zâmbet, iar ochii îi sclii-

peau o clipă, mulțumit că ne vedea la spectacol, comentând - poate gălăgioși, dar cu certitudine pasionași - fie calitatea muzicii, fie cea a interpretării sau a montării. Eram un grup care nu pierdea nici-un concert-spectacol din București. Aproape nu era seară să nu legăm cursurile de la Conservator, cu câte un concert. Și programul era departe de a fi lejer, având cca. 40 de ore cursuri și seminarii, adică de luni până vineri, de la 8 la 18. Personal, ajungeam acasă pe la ora 22, mâneam, beam o cafea cu înlocuitori (așa-numitul nechezol) și mă apucam să rezolv, până târziu după miezul nopții, teme pentru a doua zi: contrapunct, armonie, orchestrație, compoziție. La 7 dimineața o porneam spre conservator, căci nu puteam să întârziem sau să lipsim. Dacă lipsea un student din grupa noastră, erau 20% absenți... Ca sa nu mai vorbim de cursurile sau seminariile individuale.

În fine, am ajuns în anul IV, în care studiam Istoria Muzicii Românești cu profesorul Petre Brâncuși. Era o personalitate recunoscută, autor a numeroase cărți și studii în acest sens. Din păcate, starea sănătății sale s-a înrăutățit brusc și nu am mai avut șansa de a-l avea ca Maestru. După mulți ani însă, lucrând la Radioul public, am fost nevoit să caut resurse pentru programele muzicale românești. Atunci am găsit și folosit titlurile semnate de profesorul Petre Brâncuși. Am apreciat atunci, cu experiența maturității, verbul limpede și stilul concis, precum și rigoarea matematică a scrierilor sale. Trebuie să mărturisesc că noi, redactorii de radio, preferăm drept sursă de informare titlurile semnate de Domnia sa, volumelor mult mai detaliate sau, dimpotrivă, mult

prea schematice ale altor autori. Ele reprezintă calea ideală a echilibrului, cale pe care Petre Brâncuși a știut să o urmeze și în viață, cu demnitate și profesionalism. Este motivul pentru care imaginea sa va rămâne permanent în memoria mea afectivă ca un mare de Om și Pedagog, un slujitor de frunte al Muzicii românești într-o perioadă istorică nu tocmai ușoară.

Ioan DOBRINESCU

Iunie 2012

Simpozionului național Petre Brâncuși

Săptămânile trecute s-a desfășurat la Tg. Jiu cea de a X-a ediție, jubiliară, a Simpozionului național Petre Brâncuși. În sala primitoare a Teatrului dramatic „Elvira Godeanu”, elita intelectuală a municipiului s-a întâlnit cu cei invitați să vorbească, în comunicările lor, despre tema indicată de organizatori pentru actuala ediție, și anume: *”Discipolii profesorului universitar dr. Petre Brâncuși”*. Firește, de-a lungul îndelungatei sale activități didactice, la catedra de Istoria muzicii universale și românești a Universității Naționale de Muzică din București, profesorul a avut numeroși discipoli. Ca întotdeauna, cei care i-au continuat învățăturile, în perimetrul muzicii românești, sunt doar cei legați prin varii aspecte de evoluția culturii, creației și vieții noastre artistice. Dintre aceștia, au fost invitați acum vorbitori aparținând mai multor direcții, fie

din televiziune, învățământul universitar, organizarea învățământului liceal. Începutul Simpozionului a fost marcat de către principalul inițiator al acestei manifestări, inginerul Titu Pânișoară, fost primar al municipiului. Am urmărit astfel, într-o prezentare elocventă, panoramarea participărilor și temelor abordate în edițiile anterioare, o dezbateră asupra problemelor de organizare care au precedat simpozionul propriu-zis, moderat de prof. dr. Mihaela Sanda Popescu. Reținem dintre autorii de comunicări portretul schițat de muzicologul și teleastul Petre Rusu, anumite amintiri sintetizate de profesorul inspector Iulian Levențiu și dirijorul Radu Vasilescu. Un amplu material, **In memoriam Petre Brâncuși**, a fost susținut de pianista conferențiar universitar dr. Carmen Manea. În același context am vorbit despre deceniul al șaptelea, când am fost colaboratorul profesorului Petre Brâncuși la catedra de Istoria muzicii românești. Din partea corpului profesoral din Târgu-Jiu, mesajul a fost susținut de către directorul Colegiului național „Spiru Haret”, prof. dr. Gheorghe Gorun.

Ambianța întregii manifestări a **Simpozionului național Petre Brâncuși** s-a întregit cu un scurt program muzical susținut de interpreții reuniți sub arcada Filarmonicii din Târgu-Jiu. Programul, condus de către prof. Ilie Cetean, a cuprins valsul **Valurile Dunării** de Ion Ivanovici, **Dansuri ungare** de Johannes Brahms și două piese vocale interpretate de soprana Doina Popescu, o tânără muziciană care își începe drumul lansării în carieră cu un asemenea prilej.

Pentru viața culturală românească, asemenea omagii, bine gândite și bine realizate, aduc o bogată mărturie privind

modul în care noi toți, venind de pretutindeni, știm să ne respectăm personalitățile. Deși originar dintr-o localitate apropiată de municipiul Tg.-Jiu, muzicologul și profesorul Petre Brâncuși a fost prezent, în calitate de răspunzător al vieții și cultural românești ca director al Operei Române și în Societatea română de Radio, rector al Conservatorului bucu-reștean, președinte al Uniunii compozitorilor și muzicologilor din țara noastră. Dreptul la neuitare este meritat pe deplin prin toate realizările sale ca profesor universitar formator de generații și ca autor de importante lucrări din perimetrul muzicologiei naționale.

GRIGORE CONSTANTINESCU